



SVEA HOVRÄTT  
Mark- och miljööverdomstolen  
060104

**DOM**  
2022-09-14  
Stockholm

Mål nr  
P 8384-21

## ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-06-16 i mål nr P 1409-21,  
se bilaga A

## PARTER

### Klagande

1. E.E.

2. M.E.

3. U.H.

4. C.L.

5. K.S.

6. J.N.

7. M.N.

8. C.S.

### Motpart

1. Byggnadsnämnden i Lunds kommun

Dok.Id 1831251

---

<b>Postadress</b> Box 2290 103 17 Stockholm	<b>Besöksadress</b> Birger Jarls Torg 16	<b>Telefon</b> 08-561 670 00 08-561 675 50 <b>E-post:</b> svea.hovratt@dom.se www.svea.se	<b>Telefax</b>	<b>Expeditionstid</b> måndag – fredag 09:00–16:30
---	---	---	----------------	---

2. NBMB Bygg och Fastigheter AB

**SAKEN**

Beslut om att inte ingripa enligt plan- och bygglagen på fastigheten A i Lunds kommun

---

**MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT**

1. Mark- och miljööverdomstolen avvisar NBMB Bygg och Fastigheter AB:s ändringsyrkande.

2. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena.

---

## YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

**E.E., M.E., U.H., C.L., K.S., J.N., M.N. och C.S.** (klagandena) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa att det krävs bygg- och marklov för den ridanläggning som anlagts på fastigheten A samt pröva vilka åtgärder som behöver vidtas med anledning av att den anlagts utan något annat lov enligt plan- och bygglagen (2010:900) än det marklov som byggnadsnämnden beslutade om den 27 februari 2018. Klagandena har vidare yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska pröva giltigheten av beslutet om marklov.

**Byggnadsnämnden i Lunds kommun** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

**NBMB Bygg och Fastigheter AB** (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa byggnadsnämndens beslut.

Klagandena, nämnden och bolaget har anfört i huvudsak detsamma som de anfört i tidigare instanser.

## MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

### *Bolagets ändringsyrkande ska avvisas*

Bolaget har i sin svarsskrift framställt ett yrkande om att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och fastställa nämndens beslut. Bolaget har inte överklagat mark- och miljödomstolens dom, vilket innebär att Mark- och miljööverdomstolen inte kan pröva det yrkandet. Yrkandet ska därför avvisas.

### *Ridanläggningen kräver inte bygg- eller marklov*

Bolaget har lagt en stor mängd schaktmassor på delar av fastigheten A i syfte att höja upp marken och anlägga vallar och ridbanor. Frågan är om de åtgärderna är bygglovs- eller marklovspliktiga.

Anläggningen är inte bygglovspliktig enligt bestämmelserna i plan- och bygglagen (2010:900), PBL. I 16 kap. 7 § PBL anges dock att regeringen får meddela föreskrifter om att det, utöver vad som följer av bestämmelserna i 9 kap. 2–7 §§, krävs bygglov för bland annat andra anläggningar än byggnader, om anläggningarna genom sin storlek eller funktion kan ha en betydande inverkan på omgivningen. Sådana föreskrifter finns i 6 kap. 1 § 1 plan- och byggförordningen (2011:338), PBF. Där anges att det krävs bygglov för att anordna en idrottsplats. Andra anläggningar som kräver bygglov enligt samma punkt, i dess lydelse före den 2 augusti 2021, är nöjesparker, djurparker, skidbackar med liftar, kabinbanor, campingplatser, skjutbanor, småbåtshamnar, friluftsbad, motorbanor och golfbanor.

Syftet bakom bygglovsplikten för de anläggningar som anges i bestämmelsen var främst att de är arealkrävande, att de medför konsekvenser för de närboende, t.ex. i form av ökad trafik, samt att de kan ha inverkan på det rörliga friluftslivets intressen och påverka landskapsbilden (se prop. 1985/86:1 s. 682).

I samband med införandet av bygglovsplikten övervägde lagstiftaren även hur avgränsningen mot bygglovsfria anläggningar skulle ske. Lagrådet anförde bland annat följande (se prop. 1985/86:1, bilagedelen, s. 286 f.).

”För att utmärka avgränsningen mot bygglovsfria anläggningar har i lagrådsremissen valts metoden att genom exempel ange för vilka anläggningar som bygglov krävs. Denna metod har sina nackdelar. Exemplifieringen blir naturligen ofullständig och kan därför på ett icke önskvärt sätt låsa rättstillämpningen och även leda den i ej avsedd riktning. En annan metod är att bestämma bygglovsplikten genom att i lagtexten skriva in de i lagrådsremissen angivna kriterierna, nämligen anläggningar vilka medför omfattande markarbeten, är arealkrävande eller avsevärt påverkar omgivningen. Mot ett så avfattat stadgande kan riktas anmärkningen att det är alltför vagt och oprecist och leder till osäkerhet om vilka anläggningar som är bygglovsfria. Lagrådet har stannat för att föreslå ett stadgande som uttömmande anger vilka anläggningar som kräver bygglov. Om bestämmelsen utformas så krävs en lagändring om man vill inskränka eller utvidga kretsen av bygglovspliktiga objekt. Olägenheten härav uppvägs emellertid av den fasthet och reda i rättstillämpningen som följer av vad lagrådet förordar.”

Även i samband med att bygglovsplikten för de aktuella anläggningarna överfördes till att regleras i förordning, i stället för som tidigare i 8 kap. 2 § i den äldre plan- och bygglagen (1987:10) övervägde lagstiftaren att införa generella kriterier för bygglovsplikten. PBL-kommittén framförde bland annat att den dåvarande förteckningen inte kunde anses präglad av en helhetssyn på problembilden och att det behövdes en översyn. Några generella kriterier för bygglovsplikten infördes emellertid inte.

Det står alltså klart att uppräkningsen av anläggningar som kräver bygglov enligt 6 kap. 1 § 1 PBF är uttömmande. Den aktuella ridanläggningen kräver därför bygglov endast om den kan anses utgöra någon sådan anläggning som anges i den bestämmelsen. Av de anläggningar som kräver bygglov torde ridanläggningen närmast kunna liknas vid en ”idrottsplats”. Det bör dock särskilt beaktas att begreppet *idrotts- eller fritidsanläggningar* uttryckligen valdes bort till förmån för det mer begränsade begreppet *idrottsplats* (se prop. 1985/86:1 s. 683 och bilagedelen s. 286).

Enligt Mark- och miljööverdomstolen får ridanläggningen anses vara en *idrottsanläggning* men, med hänsyn till ovan nämnda motivuttalanden, inte en *idrottsplats*. Domstolen anser således att ridanläggningen inte omfattas av uppräkningsen i 6 kap. 1 § 1 PBF. Ridanläggningen är därmed, trots att den genom sin storlek och funktion kan ha en betydande inverkan på omgivningen och får anses omfattas av regeringens föreskriftsrätt i 16 kap. 7 § PBL, inte bygglovspliktig.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer vidare i underinstansernas bedömning att marken där anläggningen anlagts inte är sådan tomtmark som avses i de områdesbestämmelser som gäller för Flyingeområdet och att markåtgärderna därmed inte kräver marklov enligt 9 kap. 13 § 2 PBL.

*Tidigare beslut om marklov ger inte anledning att nu ingripa mot verksamheten*

Bolaget fick den 27 februari 2018 marklov för att anlägga en ridled på fastigheten. Klagandena har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska pröva giltigheten av det beslutet. Mark- och miljööverdomstolen kan konstatera att beslutet om marklov har vunnit laga kraft och att det därmed inte kan bli föremål för överprövning i detta mål.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer emellertid i underinstansernas bedömning att nämnden, vid tidpunkten för sitt beslut, inte haft skäl att ingripa mot anläggningen då den inte fullt ut överensstämde med beslutet om marklov.

*Sammanfattning*

Sammantaget anser Mark- och miljööverdomstolen att det inte funnits skäl att ingripa enligt PBL avseende vidtagna åtgärder på fastigheten i större utsträckning än vad mark- och miljödomstolen har beslutat. Överklagandena ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Petra Bergman, referent, tekniska rådet Ewa Andrén Holst samt hovrättsrådet Henrik Jonsson.

Föredragande har varit Ylva Svensson.



VÄXJÖ TINGSRÄTT  
Mark- och miljödomstolen

**DOM**  
2021-06-16  
meddelad i  
Växjö

Mål nr P 1409-21

## **PARTER**

### **Klagande**

1. P.L.V.

2. T.V.

### **Klagande och motpart**

1. NBMB Bygg och Fastigheter AB

2. E.E.

3. M.E.

4. U.H.

5. C.L.

6. J.N.

7. M.N.

Dok.Id 577033

---

**Postadress**

Box 81  
351 03 Växjö

**Besöksadress**

Kungsgatan 8

**Telefon**

0470-560 100

**E-post:** [mmd.vaxjo@dom.se](mailto:mmd.vaxjo@dom.se)

[www.domstol.se/vaxjo-tingsratt](http://www.domstol.se/vaxjo-tingsratt)

**Telefax****Expeditionstid**

måndag – fredag  
08:00–16:00

8. J.S.

9. K.S.

10. C.S.

**Motpart**

Lunds kommun, Miljönämnden

**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Länsstyrelsens i Skåne län beslut den 24 februari 2021 i ärende nr 403-41255-2020, se bilaga 1

**SAKEN**

Beslut om att inte ingripa enligt plan- och bygglagen på fastigheten A i Lunds kommun

---

**DOMSLUT**

1. Med ändring av Länsstyrelsens i Skåne län beslut den 24 februari 2021, dnr 403-41255-2020, upphäver mark- och miljödomstolen Byggnadsnämndens i Lunds kommun beslut den 15 oktober 2020, § 206, i den del som avser samtliga murar som har uppförts inom det aktuella området och återförvisar målet i den delen till nämnden för erforderlig handläggning.
  2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena i övrigt.
-



### BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Lunds kommun (nämnden) beslutade den 15 oktober 2020, § 206, att avskriva tillsynsärende gällande anmälan om olovlig åtgärd utan att besluta om någon tillsynsåtgärd. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) som i beslut den 24 februari 2021, dnr 403-41255-2020, upphävde nämndens beslut i den del som avser murar som inte utgör stödmurar till uppförd ridvall återförvisade ärendet till nämnden för fortsatt handläggning i den delen, samt avslog överklagandet i övrigt.

NBMB Bygg och Fastigheter AB, M.E., E.E., K.S., C.L., C.S., M.N., J.N., J.S., U.H., P.L.V. och T.V. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

### YRKANDEN M.M.

**P.L.V. och T.V.** har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut att avvisa deras överklagande och tillerkänna dem klagorätt. Till stöd för sitt yrkande har de anfört i huvudsak följande.

Beslutet att avvisa deras rätt att klaga på Lunds kommuns formella hantering av ett ärende i deras närmiljö är fattat på felaktiga grunder. Länsstyrelsen grundar sitt beslut på en bedömning i Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt den 28 september 2020 i mål nr M 4439-20. Mark- och miljödomstolen följer i sin bedömning nämndens argument att P.L.V. och T.V. är bosatta mer än 300 meter från den verksamhet de ifrågasätter och därmed inte är behöriga att överklaga nämndens beslut. Enligt länsstyrelsen avser den bedömningen en prövning av klagorätten enligt miljöbalken.

Vid det tillfället kritiserade de, tillsammans med en större grupp av boende i byn, den pågående verksamheten. De önskade ett stopp för ytterligare tillförsel av massor under utredningstiden, och överklagade länsstyrelsens beslut att avslå deras

begäran om interimistiskt stopp för ytterligare tillförsel i avvaktan på slutligt beslut i frågan. Länsstyrelsen hade tidigare utrett och kategoriserat dem alla som behöriga sakägare. I sitt överklagande har de inte anmält verksamheten på fastigheten A *per se*. De anmäler istället de ansvariga nämnderna i Lunds kommun, genom sina respektive förvaltningar, för bristande kontroll och tillsyn av fattade beslut. Hanteringen följer inte givna och gällande beslut, och de ansvariga nämnderna/förvaltningarna vidtar inga åtgärder när besluten inte efterlevs.

Sakägargruppens samlade argument och de faktauppgifter som stöder dem finns samlade i överklagandet av besluten från gruppens övriga medlemmar daterat den 28 mars 2021.

Senast den 3 april 2020 slog Stadsbyggnadskontoret i Lunds kommun fast att deras fastighet B ligger i det område som klassas som särskilt skyddsvärt och regleras av kommunens områdesbestämmelser, där minsta miljöpåverkande åtgärd utlyser krav på särskilt lov. Stadsbyggnadskontoret har uppgett att deras fastighet ligger inom ett område som är utpekad som ”riksintresse inom kulturmiljövård”. När de byggde bostadshus och stall på deras mark år 1997–2001 blev de, utöver det kompletta bygglovsförfarandet, ålagda att genomföra en arkeologisk undersökning av marken före projekteringen. När de byggde ridhusanläggningen år 2016–2017 krävdes också en markgeoteknisk undersökning med borrhov. Lunds kommun anser alltså att de bor i ett historiskt och miljömässigt skyddsvärda område av riksintresse som – rättmätigt – ska skyddas av kommunens områdesbestämmelser och exploateringsregler.

**NBMB Bygg och Fastigheter AB** (bolaget) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut i den del som avser murar som inte utgör stödmurar till uppförd ridvall, och fastställa nämndens beslut i den delen. Till stöd för sitt överklagande har bolaget anfört i huvudsak följande. Nämnden har bedrivit tillsyn över projektet ett flertal gånger. Vid dessa tillfällen har bolaget diskuterat och visat de stödmurar som bolaget anser ingår i det marklov som bolaget erhållit. Det gäller även de stödmurar som håller jorden på plats vid andra delar av projektet.

Bolaget har inte kunnat göra annat än att ha en dialog på plats där kommunens tillsynsenhet intygat att det inte krävdes några bygglov för ändamålet, precis som de kom fram till i sin utredning.

**M.E., E.E., K.S., C.L., C.S., M.N., J.N., J.S. och U.H.** har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut i den del som inte har återförvisats, och besluta att bygg- eller marklov krävs för ridanläggningen, pågående markhöjning i hela det aktuella området, lyktstolpar, brofundament, grindstolpar och samtliga murar. Till stöd för sitt yrkande har de anfört i huvudsak följande.

*Frågan om tidigare beviljat lov för ridvall*

Vallen utgör en säkerhetsrisk. De ifrågasätter syftet med att rida på en upphöjd vall. Hästar är flyktdjur och att rida eller köra uppe på en hög vall är ur ett säkerhetsperspektiv mycket olämpligt.

Det beslutsunderlag som ligger till grund för det marklov som nämnden har beviljat är mycket bristfälligt. Man kan omöjligen utläsa vad som ska anläggas på området. Varken ansökan eller ritningarna i ärendet om marklov innehåller någon uppgift eller ens en indikation på att marknivåerna inom hela området ska förändras. Det är oklart vad man som rågranne egentligen har godkänt.

De blivande fastighetsägarna har beviljats marklov för att utforma en ridled, ca 6 meter bred och med en varierande höjd på 0–2,5 meter. De har inte beviljats att höja området i sin helhet eller göra några andra förändringar. Det är också den information som har gått ut till de som kommunen ansåg vara så kallade rågrannar. Det syfte som presenteras av både markägarna, Flyinge AB, och bolaget – en hästsportanläggning för internationell toppsport för fyra olika grenar – är inget som dessa rågrannar fått någon möjlighet att yttra sig kring. Därmed har reglerna kring att höra grannar inte följts. Det är även mycket godtyckligt samt felaktigt att ägarna till fastigheten C fått information och möjlighet att yttra sig, men inte

ägarna till fastigheten D fått någon som helst information. Detta trots att båda fastigheterna har exakt samma avstånd (drygt 3 meter) till tomtgränsen för det aktuella området och de är båda synnerligen berörda. De vidhåller att en anläggning av den här storleken och med den stora påverkan i närmiljön torde kräva godkännande från samtliga grannar och inte enbart de som precis gränsar till marken.

Ett ingripande är rimligt utifrån det faktum att man för blotta ögat kan se att både vallarnas placering och höjd markant avviker från det beviljade marklovet och att de på många ställen är färdigställda, vilket styrks av att det bland annat gjorts planteringar och satts upp staket. Vallarnas höjd är på flera ställen upp emot 6 meter höga, vilket är långt ifrån de 0-2,5 meter som är beviljat i marklovet. Med den mängd schaktmassor som förts in på området är det också i princip omöjligt att inte göra högre vallar än man fått beviljat samt höja hela området för att så att säga "ha någonstans att göra av massorna".

*Frågan om det krävs marklov för pågående markhöjning*

De uppgifter som bolaget har lämnat, både till Lunds kommun och till Lantmäteriet gällande framtida byggnationer, visar att det står utom allt rimligt tvivel att hela området ska räknas som tomtmark och falla under områdesbestämmelserna för det aktuella området. Det krävs därmed marklov för att förändringar av detta slag.

Delar av den aktuella marken på fastigheten A är i det närmsta av-styckad för att i stället tillhöra fastigheten E. Av Lantmäteriet benämns detta som en "utökad tomt" på E. Stora delar av marken i fråga är höjd med ca 1,5 meter under förvändningen att det inte är tomtmark och därmed behövs enligt kommunens bedömning inget marklov. Syftet har hela tiden varit att stycka av denna mark från A till E. Det är inte korrekt att man kan runda kravet på marklov på detta sätt.

Det har inte gjorts någon som helst lämplighetsavvägning i förhållande till närliggande tomter, varken avseende vad som händer när man tillför mycket stora

mängder schaktmassor eller anläggandet av en hästsportanläggning för internationella tävlingar.

*Frågan om ridanläggningen är en idrottsplats*

Det finns ingen definition av idrottsplats i plan- och bygglagstiftningen. Idrottsplats är inte heller definierat i TNC eller Nationalencyklopedin, NE. Idrottsanläggning är däremot definierat i NE som en byggnad eller anläggning avsedd för utövare och åskådare av idrott. Vilken idrott det handlar om är inte av betydelse, inte heller det faktum att ”gemene man” ofta tänker på fotbollsplaner och löparbanor i sammanhanget.

Bolaget och markägarna Flyinge AB är båda mycket tydliga med att området ska användas i både tränings-, men framför allt tävlingssyfte. Man har från båda håll framhållit med all önskvärd tydlighet att det ska byggas en multiarena för internationell hästsport inom hoppning, dressyr, fälttävlan och sportkörning. Samtliga dessa grenar lyder under Svenska Ridsportförbundet som i sin tur lyder under Riksidrottsförbundet, vilket bekräftar att det handlar om idrott och platsen de utövas på därmed är en idrottsplats.

Länsstyrelsen skriver i sitt beslut att det är av betydelse om idrottsplatsen ”är arealkrävande, att de medför konsekvenser för de närboende, t.ex. i form av ökad trafik, samt att de kan ha inverkan på det rörliga friluftslivets intressen och påverka landskapsbilden”, vilket anläggningen i fråga utan tvivel gör. Internationella arenor av den här typen kräver stora arealer och påverkar ett område i stor utsträckning, både det egna och närområdet. Dessa kräver dessutom en avancerad infrastruktur för att fungera, något som helt saknas information kring. De framhåller att det alltså inte handlar om en enskild ridbana för hobbybruk, utan en komplett idrottsanläggning för hästsport som är inkomstbringande för både för bolaget och Flyinge AB.

Det är en mycket omfattande och krävande apparat att arrangera t.ex. fyrstjärnig internationell fälttävlan, vilket nämns som ett av syftena med multiarenan – både

när det gäller areal, vikten av ett för ändamålet bra underlag och den stora infrastruktur som också krävs i sammanhanget. Ingen konsekvensanalys har gjorts när det gäller påverkan för närboende av en multianläggning för hästsport med internationella tävlingar av den här typen i form av t.ex. ökad trafik, buller, ljud- och ljusstörningar och nedskräpning. Syftet med anläggningen är, som nämnt ovan, tävlingar i fyra olika discipliner på internationell nivå. Oavsett vilken disciplin det tävlas i sträcker sig evenemang på den här nivån ofta över närmare en vecka per gång. Det medför sannolikt också en stor publiktillströmning, ökning av trafiken med tunga hästlastbilar och behov av infrastruktur med t.ex. servicebyggnader, stallar och boende, vilket innebär en stor påverkan både på närområdet och bygden i stort.

Anläggningen påverkar det rörliga friluftslivet och landskapsbilden. Den mycket stora mängd schaktmassor som tillförts har i mycket stor utsträckning påverkat möjligheten för rekreation i området, väsentligt förändrat landskapsbilden samt allvarligt skadat områdets natur- och kulturmiljövärden. Detta strider mot gällande områdesbestämmelser för området.

De hänvisar till Kammarrätten i Jönköpings dom den 5 september 2011 i mål nr 1567-11, i vilken det konstaterades att en ridbana uppförd för att användas för träning av hästar på hobbynivå och inte utnyttjas till tävlingsverksamhet inte krävde bygglov. Det är stor skillnad mot den typ av ridbanor som är aktuella i förevarande mål, vilka ska användas till inkomstbringande tävlingsverksamhet på internationell nivå för bolaget och Flyinge AB. Anläggningen utlöser därför tveklöst krav på bygglov.

Sammanfattningsvis vidhåller de att den aktuella hästsportanläggningen faller under begreppet ”en anordnad plats där sport eller idrott utövas” och att den utan tvekan är att betrakta som en idrottsplats vilket utlöser krav på bygglov för anläggningen i sin helhet.

*Frågan om bygglov för uppförda murar, lyktstolpar och brofundament*

Den utökade lovplikten som nämns i ”Områdesbestämmelser för Flyingeområdet, Lunds Kommun” avseende ”uppsättning eller väsentlig ändring av ljusanordning med stark ljusspridning” ska gälla. Enligt yttrande från Kommunekologen från april 2020 skadar ljus djurlivet i det aktuella området. Åtgärden är högst tveksam ur ett naturvårdsperspektiv. Att belysningsstolparna är höga, vilket leder till kraftig lokal ljuspåverkan, ska tas i beaktande. Uppsättningen av belysning utlöser därför krav på bygglov.

Det står utom allt rimligt tvivel att allt det som bolaget kallar för ”jordstöd” är att betrakta som murar och kräver bygglov, både de som är i anslutning till den så kallade ”ridvallen” och på andra ställen. Det finns inget i de ursprungliga planerna som visar på att det ska uppföras murar på området, utan enbart en mjukt ondulerad vall.

På området har det även rivits gamla grindstolpar, som torde ha ett kulturhistoriskt värde. Det har även uppförts helt nya grindstolpar. Detta nämns inte alls i länsstyrelsens beslut. Det krävs såväl tillstånd att riva som bygglov att uppföra grindstolpar.

På området har uppförts stora brofundament där betongblock staplats på varandra på ett sätt som är att betrakta som en mur. Det krävs bygglov för att uppföra dessa fundament.

*Övrigt - ”Områdesbestämmelser för Flyingeområdet”*

För det aktuella området finns ”Områdesbestämmelser för Flyingeområdet, Lunds Kommun” (PÅ 49/2006), vars syfte är att ”säkerställa de bevarandeintressen enligt 3 kap. 2-4 §§ samt 3 kap. 6 § miljöbalken (MB) samt att i övrigt ge stöd vid prövning av bygglov och förhandsbesked enligt 8 kap. plan- och bygglagen (PBL) vad gäller placering, utformning och utförande av tillkommande bebyggelse.” Bland annat framgår följande. ”Bygden präglas av landskapsrummet kring Kävlingeån. Växter och djur finner en fredad zon i natur- och hagmarkerna längs

sluttningarna ned mot ån. Dalgången har också en stor betydelse som rekreationsstråk. Bebyggelsen i området utgörs av byggnadsminnet Flyinge Kungsgård.”

Ett flertal boende i området har av Stadsbyggnadskontoret i Lunds kommun fått nekande, påpekande samt speciella krav i samband med bygglov med direkt hänvisning till ovan nämnda områdesbestämmelser. Att inte dessa områdesbestämmelser ska gälla även för bolaget och det aktuella området som totalt har förändrats är inte rimligt, varken ur demokratisk eller ur naturskyddssynpunkt. De byggnationer som görs och planeras att göras samt de stora mängder schaktmassor som tillförs området står helt i strid med områdesbestämmelserna. Detta är ett för Flyingeområdet mycket betydelsefullt styrdokument som inte alls beaktas i beslutet, vilket leder till att stora natur- och kulturmiljövärden allvarligt skadas.

**M.E., E.E., M.N. och J.N.** har därutöver anfört i huvudsak följande. De är klagoberättigade av följande skäl. De har tidigare av mark- och miljödomstolen bedömts vara sakägare, se mål nr M 4439-20. De har därför klagorätt även i förevarande mål. Vidare är både de blivande fastighetsägarna och markägarna Flyinge AB mycket tydliga med att syftet med det som anläggs på det aktuella området ska användas i både tränings- men framför allt tävlingssyfte. Man har från båda håll framhållit med all önskvärd tydlighet att det ska byggas en multiarena för internationell toppsport inom hoppning, dressyr, fälttävlan och sportkörning. Påverkan för de närboende av en hästsportanläggning av internationell klass i form av till exempel ökad trafik, buller, ljud- och ljusstörningar och nedskräpning är otvivelaktig. De bor direkt intill den väg som leder till den blivande anläggningen och där trafiken kommer att öka. Fågelvägen är det ca 100 meter till fastighetsgränsen, vilket gör att t.ex. ljud från högtalare, maskinpreparering av banor, publik, ljusmaster och liknande tveklöst kommer att vara en betydande olägenhet för dem. Det området som ovan nämnda multiarena anläggs på har tidigare använts som promenad- och rekreationsområde av dem, något som nu inte är möjligt och som påverkar deras boendesituation negativt. Gällande områdesbestämmelser har inte beaktats och natur- och kulturmiljövärden har skadats allvarligt. Även detta påverkar deras boendesituation såväl



som värdet på deras bostäder negativt. Det står utom allt rimligt tvivel att de är berörda sakägare och därmed har klagorätt i målet.

## **DOMSKÄL**

### **P.L.V.s och T.V.s överklagande**

Länsstyrelsen har avvisat P.L.V.s och T.V.s överklagande av nämndens beslut med hänvisning till att de bor på så pass långt avstånd från det aktuella området att de inte kan anses berörda av nämndens beslut i den mening som avses i plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Mark- och miljödomstolen har därmed att pröva om länsstyrelsen har haft fog för sitt beslut att avvisa P.L.V.s och T.V.s överklagande på grund av bristande klagorätt.

Ett tillsynsbeslut som det aktuella får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Det framgår av 13 kap. 8 § PBL, som hänvisar till 42 § förvaltningslagen (2017:900). Rätten att överklaga enligt den sistnämnda bestämmelsen förutsätter att beslutet antingen påverkar klagandens rättsliga ställning eller rör ett intresse som han eller hon har och som erkänts av rättsordningen. Exempelvis kan det vara fråga om att klaganden företräder ett intresse som myndigheten ska ta hänsyn till vid sin materiella prövning av ärendet eller att klaganden har ett beaktansvärt intresse i saken. Avgörande för rätten att överklaga är den effekt som beslutet får för klaganden (se t.ex. Högsta domstolens dom den 1 juni 2017 i mål nr Ö 5758-15). Den närmare avgränsningen har överlämnats till rättspraxis att utforma.

Det tillsynsärende som är föremål för prövning i förevarande mål har inletts hos nämnden efter anmälan av bl.a. P.L.V. och T.V.. Liksom länsstyrelsen har anfört så är den som uppträder som anmälare i ett ärende och begär att en myndighet ska ingripa mot påtalade förhållanden inte klagoberättigad enbart av denna anledning. Skulle anmälares personliga eller ekonomiska situation klart påverkas av att myndigheten inte ingriper på önskat sätt kan emellertid klagorätt föreligga, men endast under förutsättning att rättsordningen på något sätt erkänt anmälares intresse i saken. I praxis har beslut att inte vidta tillsynsåtgärder enligt

PBL ansetts beröra ägaren till den fastighet som direkt gränsar till den fastighet som anmälan avser, dvs. rågrannar (se HFD 2011 not. 93).

P.L.V. och T.V. är lagfarna ägare till F vilken är belägen ca 300 meter från området för de i målet aktuella markarbetena och inte gränsar direkt till fastigheten A. Det har inte framkommit att de är lagfarna ägare till någon annan fastighet som gränsar direkt till fastigheten A. Mot denna bakgrund bedömer mark- och miljödomstolen, även med beaktande av omfattningen av de aktuella markarbetena, att P.L.V. och T.V. inte kan anses beröras av nämndens beslut i den mening som avses i PBL. Det var således korrekt av länsstyrelsen att avvisa deras överklagande. P.L.V.s och T.V.s överklagande till mark- och miljödomstolen ska därför avslås.

### **Bygglov för uppförda murar**

Av handlingarna i målet framgår att ett antal murar har uppförts inom det aktuella området. Länsstyrelsen har bedömt att de murar som har uppförts i anslutning till den upphöjda ridvallen, de s.k. stödmurarna, ingår i förändringen av marknivåerna och följaktligen ska anses ingå i beslutet om marklov för ridvallen, men att murarna som har uppförts i övriga delar av området är bygglovspliktiga. Länsstyrelsens beslut i denna del har dels överklagats av bolaget, dels M.E., E.E., K.S., C.L., C.S., M.N., J.N., J.S. och U.H.. Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut att återförvisa ärendet i den del som avser murar som inte utgör stödmurar till uppförd ridvall till nämnden, och fastställa nämndens beslut i den delen. Övriga klagande har bl.a. anfört att samtliga murar inom området, inklusive stödmurarna i anslutning till ridvallen, är att anse som bygglovspliktiga.

### *Är återförvisningsbeslutet överklagbart?*

Eftersom bolaget har överklagat länsstyrelsens återförvisningsbeslut, så har mark- och miljödomstolen att ta ställning till om detta beslut är överklagbart.

Enligt 34 § andra stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) får talan mot beslut, varigenom mål återförvisas till lägre instans, endast föras om beslutet innefattar avgörande av fråga som inverkar på målets utgång, dvs. innebär ett ställningstagande i sakfrågan. Denna princip får anses tillämplig även på återförvisningsbeslut som fattas av förvaltningsmyndighet, i detta fall på länsstyrelsens beslut (jfr bl.a. MÖD 2014:21). Samma princip återfinns även i 37 § andra stycket lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Av rättsskyddsskäl bör sådana återförvisningsbeslut som innefattar ställningstaganden som binder underinstanserna kunna överklagas, eftersom part annars kan gå miste om möjligheten att få prövat det ställningstagande som ryms i återförvisningen. Återförvisas ett ärende i annat fall, t.ex. för att utredningen ska kompletteras, föreligger inget sådant rättsskyddsbehov som motiverar att beslutet tillerkänns överklagbarhet (jfr t.ex. Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 5 maj 2020 i mål nr M 13945-19). Det förutsätter dock att det i återförvisningsbeslutet inte finns uttalanden som i någon fråga påverkar målets utgång i underinstansen, t.ex. genom att prövningsramen påverkas eller att anvisningar ges om hur sakfrågan ska bedömas.

Länsstyrelsen har bedömt att den stenläggning som har uppförts i anslutning till de markhöjningar som inte har ingått i nämndens beslut om marklov för ridvallen, är bygglovspliktiga samt att nämnden borde ha ingripit i denna del. Länsstyrelsen har därför återförvisat ärendet i den delen till nämnden för fortsatt handläggning. Enligt mark- och miljödomstolen utgör länsstyrelsens uttalande en bedömning i sak, och länsstyrelsens återförvisningsbeslut är följaktligen överklagbart.

#### *Sakprövning*

Av 6 kap. 1 § 7 plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, framgår bl.a. att det krävs bygglov för att anordna, inrätta, uppföra, flytta eller väsentligt ändra murar. Inget undantag görs i plan- och bygglagstiftningen för murar som uppförs som stöd till en markhöjning som ingår i en marklovsprövning. Mot denna bakgrund bedömer

mark- och miljödomstolen att samtliga murar som har uppförts inom det aktuella området, inklusive de stödmurar som har uppförts i anslutning till ridvallen, kan omfattas av 6 kap. 1 § 7 PBF. Nämnden har således inte haft fog för sitt beslut att avskriva tillsynsärendet avseende de uppförda murarna i området på av nämnden anförd grund. Det ankommer på nämnden att utreda om stödmurarna omfattas av bygglovsplikt, och att därefter bedöma vilka åtgärder som i förekommande fall bör vidtas med anledning av utredningen. Länsstyrelsens beslut ska således ändras på så sätt att nämndens beslut upphävs i den del som avser samtliga uppförda murar som har uppförts inom det aktuella området, och målet återförvisas till nämnden i den delen för erforderlig handläggning.

#### **Övriga delar av överklagandena**

M.E., E.E., K.S., C.L., C.S., M.N., J.N., J.S. och U.H. har i huvudsak anfört att de utförda markarbetena på fastigheten A markant avviker från det beviljade markklovet, att marklov krävs för den pågående markhöjningen, att ridanläggningen ska anses vara en bygglovspliktig idrottsplats, att bygglov krävs för uppförda lyktstolpar och brofundament, att det krävs tillstånd för att ta bort och uppföra grindstolpar, att den planerade verksamheten kommer att ge upphov till olägenheter för dem i form av bl.a. ökad trafik, buller och ljusstörningar samt att anläggningen allvarligt påverkar det rörliga friluftslivet och landskaps-bilden och strider mot för området gällande områdesbestämmelser.

Mark- och miljödomstolen gör i ovan uppräknade frågor följande bedömning.

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Efter genomgång av handlingarna i målet, finner mark- och miljödomstolen inte skäl att göra någon annan bedömning i dessa delar än den som länsstyrelsen har gjort. Vad klagandena har anfört i sitt överklagande föranleder ingen annan bedömning. Deras överklagandet ska därför avslås i dessa delar.

**HUR MAN ÖVERKLAGAR**, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 7 juli 2021.

Peter Ardö

Lars Fransson

---

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Lars Fransson. Föredragande har varit beredningsjuristen Annie Kolvik.



## Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

### Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

### Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.  
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

### Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

### Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

### Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på [www.domstol.se](http://www.domstol.se).